

VEILEDNING TIL UTARBEIDELSE AV INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN

Innledning:

Hensikten med denne veiledningen er å sikre at skolene i størst mulig grad skal få en god og felles forståelse av de krav og rettigheter som ligger til grunn når skolen skal utarbeide en IOP. Veiledningen er ikke utfyllende, og skolene har selv ansvar for å sette seg inn i gjeldende lovverk og føringer.

Om individuell opplæringsplan (IOP):

Etter at skolen har mottatt sakkyndig vurdering, fatter rektor vedtak etter oppl.l § 5-1. Deretter utarbeides elevens individuelle opplæringsplan (IOP) i de fag / områder eleven skal motta spesialundervisning. I IOP kan det ikke fastsettes noe som ikke er innenfor rammene av enkeltvedtaket.

IOP skal være en konkretisering av de realistiske opplæringsmålene som er gitt i den sakkyndige vurderingen og vedtak om spesialundervisning. Hensikten er å utvikle kortfattede og praktiske planer til hjelp i planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringen. IOP skal være et arbeidsverktøy for å sikre at elevens opplæringstilbud blir i samsvar med det eleven har rett til etter enkeltvedtaket.

IOP skal angi mål og innhold i opplæringen og hvordan det skal arbeides for å nå den kompetansen skolen tar sikte på at eleven skal opparbeide. IOP gjelder for de fag og områder eleven er tilrådd spesialundervisning.

Hvor detaljert en IOP skal være, avhenger av elevens behov. Ikke alle elever trenger like omfattende planer. For elever som har mer moderate vansker og behov for spesialundervisning i et begrenset omfang, kan det være nok med en mindre omfattende plan. For elever som har større og mer sammensatte vansker, må derimot en større del av opplæringen legges særskilt til rette, noe som kan tilsi behov for en mer omfattende IOP.

For å sikre at IOP ikke blir altfor omfattende, anbefales det at det utarbeides egne periodeplaner for elevene, hvor mål og innhold beskrives mer detaljert enn i IOP.

IOP skal utarbeides for hvert skoleår, men dersom vurdering tilsier at mål / innhold og organisering ikke er i samsvar med elevens ståsted og behov, må det vurderes om ny IOP skal utarbeides.

Til utfylling av skjema:

1. Vær nøye med å fylle ut riktige opplysninger i første del av skjema.

2. "Vedtak om spesialundervisning iht opplæringsloven §5-1"

Her er det tre kolonner:

- I kolonne én angis faget / området som det er fattet vedtak om.

- I kolonne to angir man hvilken type organisering som planlegges. For eksempel liten gruppe, tolærersystem, enetimer, osv.
- I kolonne tre angis omfanget. Skolen må her beskrive hvor mange årstimer eleven skal ha innenfor hvert fag / område. For eksempel når faget norsk står i venstre kolonne skal antallet årstimer stå i kolonnen lengst til høyre. Det samlede antall årstimer angis nederst i kolonnen og skal være i samsvar med vedtaket.

Underskrifter: Foresatte, rektor og kontaktlærer skal skrive under for elever i grunnskolen. På videregående skal eleven selv skrive under. Eventuelt kan foresatt skrive under for eleven i videregående. Opplæringsloven stiller ikke krav om at elev / foresatte skal godkjenne elevens IOP, men opplæringsloven § 5-5 legger vekt på elevens / foresattes medvirkning i utformingen av den. Skolen må derfor iverksette spesialundervisningen selv om det ikke er kommet til enighet med eleven/foresatte om innholdet i IOP.

3. ”Kompetansemål i de fag / områder eleven har rett til spesialundervisning” / ”Andre læringsmål som fremgår av læreplanverket”

Her er det to kolonner:

- Kolonne én skal inneholde de kompetansemål for fag som framkommer av sakkyndig vurdering og vedtak om spesialundervisning.
- Kolonne to skal inneholde andre læringsmål (knyttet til læreplanens generelle del og prinsipper for opplæringen) som framkommer av vedtak om spesialundervisning.

For noen elever er det kun aktuelt å fylle ut én av kolonnene. Det kan være slik at eleven i henhold til sakkyndig vurdering skal ha en tilpasning knyttet til kompetansemålene ved at det gjøres et avvik fra den ordinære læreplanen for faget ved bortvalg av kompetansemål, eller at eleven arbeider etter kompetansemål på lavere trinn. Det kan også være at alle kompetansemålene i læreplanen for faget skal nås, men at det for eksempel blir en tilpasning knyttet til de innholdsmessige sidene, eller ved at gjennomføringen av opplæringen tilrettelegges særskilt.

4. ”Mål i følgende fag / område” / ”Andre mål som fremgår av læreplanverket”

Her er det tre kolonner:

- I kolonne 1. ”Individuelle læringsmål i faget / området” skal kompetansemålene som er ført opp i ”*Kompetansemål i følgende fag / områder / Andre opplæringsmål som fremgår av læreplanverket*” operasjonaliseres. Dette betyr at de må ”brytes” ned til individuelle mål som gjelder for perioden IOP gjelder for. Det er viktig å påse at målene er relevante i forhold til elevens nåværende kompetanse, forutsetninger og individuelle behov.

Til støtte i dette arbeidet kan det, i tillegg til sakkyndig vurdering og vedtak om spesialundervisning, være hensiktsmessig å nytte skolens lokale læreplan, sjekkpunktliste for fag og ferdigheter, samt informasjon fra kartlegginger.

De individuelle læringsmålene skal danne grunnlag for vurdering i halvårsrapporten. Det er derfor viktig at de individuelle læringsmålene formuleres så klart at det er mulig å vurdere om målet er nådd.

- I kolonne 2. *"Innholdet i opplæringen / hva det skal arbeides med"* skal man beskrive selve innholdet i opplæringen slik man har planlagt at innholdet skal fremme målene i planen. Eksempler på dette kan være *"Innlæring av begreper knyttet til dagliglivet og i forhold til tema i naturfag og samfunnsfag"*, *"Kategorisering av begreper (over- og underbegreper)"*.
  - I kolonne 3. *"Hvordan det skal arbeides for å oppnå målene"* beveger man seg helt ned på den praktiske / didaktiske beskrivelsen av metoden. Dette betyr at skolen må synliggjøre hvordan det skal arbeides med innholdet for å realisere målene. Her må læreren anvende sin kunnskap om eleven i forhold til elevens sterke / svake sider, foretrukne læringsstrategier, ulike preferanser, osv. Eksempler på dette kan være *"Snakke om begrepenes betydning, bruksområde, likheter og forskjeller i forhold til andre begreper"*. *"Trene på 10 begreper i uken"*, *"Bruke bildestøtte og konkreter i opplæringen"*,
5. I kolonnen *"Beskriv tilpasset opplæring i fag / områder der eleven ikke har vedtak om spesialundervisning"*, skal en beskrive hvilke øvrige tilpasninger eleven har behov for i de fag / områder han / hun ikke mottar spesialundervisning. Som en del av den helhetlige tenkningen rundt elever med behov for og rett til spesialundervisning må skolen også drive tilpasset opplæring innen øvrige fag, dvs. de fag og områder eleven ikke er tilrådd spesialundervisning.

Linker:

- Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning
http://www.udir.no/upload/Brosjyrer/Veiledn_Spesialundervisn_2009.pdf
- Individuell vurdering i grunnskolen og videregående opplæring
<http://www.udir.no/Rundskriv/Rundskriv-2010/Udir-1-2010-Individuell-vurdering-i-grunnskolen-og-videregaende-opplaring/>
- Rundskriv UDir – 01-2011, Kunnskapsløftet – om fag- og timefordeling for grunnopplæringen og tilbudsstrukturen i videregående opplæring
<http://www.udir.no/no/Regelverk/Rundskriv/2011/Udir-1-2011-Kunnskapsloftet---fag-og-timefordeling-og-tilbudsstruktur/>
- Rundskriv om spesialundervisning UDE 5/2011